

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 7.

V Ljubljani, nedelja dne 22. julija 1917.

Leto I.

Iz dobe § 14.

Koliko ponižanj in razžalitev, krivic in nizkotnega maščevanja je pretrpelo avstrijsko ljudstvo v dobi vladanja § 14. Ta doba je glavni vzrok, da je zdaj delo za notranjo utrditev državnih temeljev neizmerno težko, ker je okrepila ta doba vse tisto, kar loči od nekdanj avstrijske narode, ker je še bolj utrdila v avstrijskem ljudstvu naziranje, da predmarčna doba pri nas sploh še ni minila. Tudi ob času najbolj zagriženih narodnostnih bojev ni bilo toliko sovraštva med avstrijskimi narodi kakor sedaj in nikdar ni bilo v širokih plasteh ljudstva tako malo zaupanja do vlade kakor danes. Vse, kar se je zgodilo protiustavnega v tej dobi, označuje vlada sedaj kot obrambo v sili. To je seveda le slab izgovor, a ne odgovor vlade, ki ima pogum odgovornosti. S tistim trenutkom, ko je izbruhnila vojna, je zahtevala vlada od „svobodnih“ državljanov, da se odrečejo takoj vsem ustavnim pravicam,

Do vojne smo imeli vsaj omejeno pravico izražati mnenja, kritike o delu vlade, imeli smo zaščito porotnih sodišč, pravico, da smo zastopali v časopisju svoje težnje, pravico do shodov. Z izbruhom vojne je bilo vse izbrisano, geslo je bilo: Molči, trpi, postani stvor brez čuta za pravico. Ko bi ne bila zgradila vlada takrat z najomejnejšo cenzuro kitajskega zidu med seboj in prebivalstvom in bi bila dopustila vsaj v časopisju svobodno besedo, bi spoznala, kako demoralizujoče so vplivale njene odredbe. Takrat je postal „človek človeku

volk“, medsebojno zaupanje je izginilo, strah pred ječo je izpreminjal prej ponosne ljudi v mevže in lopove. Kadar je obstoj države v nevarnosti, bi morala postati vez med vlado in državljani najpresrčnejša, pri nas je postalo to razmerje ledeno; vse prebivalstvo bi se bilo moralo zavedati nevarnosti od zunaj, zaledje in fronta bi bila morala biti v najtesnejši zvezi, a prebivalstvo je pozabilo na nevarnost od zunaj, ker ni bilo varno od znotraj.

V zadnjih tednih je bilo izravnanih mnogo krivic, ljudstvo je dobilo nekaj več svobode, občutek ima, da ni več divja zver, ki jo zasleduje lahko vsakdo. Brezmejna oblast vojaških sodišč se krči, mnogo protiustavnih razsodb je razveljavljenih. Kar so spravili poslanci obtežilnega materiala na dan, je takšen, da se je že človeku lasje, ko šele prav spoznava, v kakšnih razmerah smo živeli ta tri leta. Značilno je, da so molčali gospodje ministri Clamovega kabineta kakor ribe, ko so razgrinjali pred njimi poslanci grozne slike iz taborišč internirancev, in zlasti ko so razkrivali v interpelacijah strahotno delovanje nagle sodbe. Zasluga parlamenta je, da je vsaj nekoliko ublažil dosedanje neznosne razmere. Material, ki so ga zbrali poslanci, je prišel v javnost silno skrčen. Parlamentarna cenzura pomaga prikrivati. Popolnoma prav ima tedaj ljudstvo, če pravi, kakšne strašne krivice so pač pribili naši zastopniki, če se vlada tako boji njihove objave. Če bi ne bile krivice, čemu potem prikrivanje?

Mraz s preleti človeka od glave do nog, če čita odlok vrhovnega armadnega povelja.

stva z dne 11. junija 1915, ki ga je predložil dr. Ofner v svojem poročilu o nepostavnosti delokroga vojaških sodišč. Odlok prinaša dunajska „Arb.-Ztg.“ Ta odlok izpričuje, kako so spoštovali pri nas rek, da je pravica temelj vladanja. Glasi se pa tako - le:

Postavno izvrševanje vojaškega kazenskega prava tvori temelj za vzdrževanje vojaške discipline. Za postavno izvrševanje kazenskega prava je potrebno, da se spoznajo krivci za krive in da se kaznujejo s kaznijo, s katero preti vojaški kazenski zakon v vojnem času. Iz mnogih kazenskih aktov je pa razvidno, da izrekajo člani vojnih sodišč oprostitev, opirajoč se na vzroke, ki izključujejo krivdo (zmedenost, zmote, neodoljiva sila), kjer bi morali izrekat obsodbe. V drugih primerih sicer obsodijo, ali kazen odmerijo pod postavno določeno najnižjo izmero; pri tem vporabljajo včasih izredne olajševalne okoliščine, včasih tudi ne. Člani vojnih sodišč ne upoštevajo dovelj ali pa prav nič obtežilnih okoliščin, kakor jih navaja vojaški zakon, ali pa se opirajo na zakonite olajševalne okoliščine tudi tedaj, ko zakon noče, da se upoštevajo. Ti pojavi so izredno škodljivi za vojaško disciplino in so posledica napačnega pojmovanja o vojaškem sodniku, vojaških stanovskih dolžnostih in so znak nevojaškega in nemožnega mišljenja. Izvrševanje poslov vojaškega sodnika, zlasti v vojni, ne sme biti pod vplivom napačno izvrševanega tovarištva, slabotnega usmiljenja in drugih nagibov, ki zapeljujejo k taki milobi, ki izpodkopava disciplino v armadi. Od vojaka zahtevamo zlasti pokorščino, zvestobo in pogumnost. Kdor krši te najvišje dolžnosti vojaka, iz-

LISTEK.

A. P.

Poslanec Zavrlè.

(Dalje.)

„Toraj, kje sem nehal? ... Ljudstvo zahteva, da se priznava njegove zasluge. Ono si bo svoje socialne in družabne naloge samo uredilo. Po svoji vesti. Zakaj ljudska vest je strog sodnik, je velika in vseobsežna sila. Predmet, o katerem imam čast razpravljati, je velevažen in se tiče ljudske vesti. Res je, ta vest je čista in neomadeževana, podobna je gorskemu studencu, brušenemu kamnu, rumenini zlata ... Ne tako! ... je čista kakor studenčica, ki hrepeni žejni jelen po njej. Zato jo moramo spoštovati, zato tudi zasluži vse obzire, ki jih more dovoliti visoku vlada v svojem okvirju. Toda vse ima svojo mejo in tako jo ima tudi ta reč. Določiti meje, to je skrb in dolžnost visoke vlade, zakaj okvirjenje se mi zdi važno za urejeno življenje. Zato ne gre, da bi se visoka zbornica pridružila tistemu pasivnemu stališču, ki je, recimo, tako zelo podobno inženirjem, glavarjem, komisarjem, ki delajo železniške načrte, pa nikoli ne pridejo do trasiranja. Potrebujemo krepkih dejanj! ... Država naj regulira razbrzdane in deroče potoke ljudskih želja, naj

združi dobro s pravičnim, naj dobrote razdeljuje po proporci. Zato, da bo zadovoljnost splošna in bomo mogli delati v miru, s treznim preudarkom. Hvalim visoko vlado, ki je naš okvir, da hoče ustreči zahtevam pravice. Ko dosežemo ta svoj cilj, jo hočemo poljubiti na čevlje, ne zgolj na roko ...“

Močno trkanje prekine navdušenega Zavrlèta.

„Bum, bum, bum!“ — razbija nekdo s čevlji po durih.

Zavrlè se prestraši, odpre vrata; na pragu stoji kmetski možak v škornjih, z bičevnikom v roki.

„Bog daj dober dan!“ — vošči možak in sili v sobo. Zavrlè mu mora s pota.

„Kaj prinašate dobrega?“

Možak ostrmi in pokaže svoje škurbasto zobovje. Oči se mu skrivajo pod dolgimi, košatimi obrvmi, debeli podbradek pa se mu je klobasasto nagubancil. Vrat je povit v temno rdečo ruto.

Molče se opazujeta. Možak se prijazno zasmije, radovedno se ozira po sobi.

„Saj me poznate! Bili ste že na mojem domu, ob volitvah!“ — pravi očitačoče. Užaljen je, ker ga gospod poslanec noče več poznati.

Zavrlè pride v zadrego. Vrta po spominu. — „Kje sem že videl ta oklobasani obraz?“ — premišljuje in ogleduje moža.

„Župan iz Zlatega mlina sem!“ — mu pomaga tujec.

„Saj ste res! Pa sedite očka ... gospod župan!“

Župan se mogočno zasmije in sede na stol, ki je bil nedavno z njega prepoden gospod Hvala.

„Prošnjo imam!“

„Lepo je od vas, da me obiščete! Kar na dan z njo!“

„To je tako!“ — nadaljuje možak, opira desnico na bičevnik in strogo motri poslanca. „To je tako: Odkar nam je vlada zopet dovolila, da smemo pasti ovce in koze po hostah, smo prav zadovoljni z vami. Kar je res, je res! Tista škoda v gozdu, o kateri so vedno čekali, ni vredna besede ... Hvaležni smo vam, da ste se postavili za naše pravice. Zato rečemo: mož-beseda, to velja!“

„Kar sem storil, je bila dolžnost, gospod župan. Ampak, da sem vas bil tako zelo izgubil iz spomina! Toliko poslov imam, da se še zmešam!“

„Škoda bi bilo za vas!“ — meni gospod župan in pritrdi z glavo. Potem pa pristavi:

„Poslušajte! Jaz bi rad imel plemenskega kozla. Dajte, dajte, preskrbite mi tako žival!“

„Kozla?“

(Konec prih.)

vrši vojaški zločin (pregrešek proti subordinaciji, dezertacija, bojzljivost itd.) — bodisi častnik ali možstvo in zasluži najstrožjo kazen po volji zakona. Kdor se izkaže v tej smeri slabotnega; ni sposoben za uporabo pri vojnem sodišču, pa tudi ni sposoben za častnika, ker je po zakonu dolžnost vsakega častnika, da izreka možate sodbe. Zato zapovedujem, da se raztolmačijo pri vseh obravnavah pred vojnimi sodišči oficirjem, ki izvršujejo sodniški posel, zakonite kazenske določbe kar najbolj natančno. Častnike, ki sodijo protizakonito, ki upoštevajo pri razsodbah druge vzroke kakor le one, ki jih predpisuje zakon, pokličem na odgovornost. Ta odlok se mora razglasiti takoj in pred vsako obravnavo vsem častnikom vojaškega stanu in justične službe.

To je torej odlok, ki je veljaven že dve leti. Pod takim pritiskom postajajo razumljive marsikateri krute obsodbe. Ta odlok je pač višek vseh odredb, ki so zagledale beli dan v brezparlamentarni dobi.

Ples okolo zatega teleta.

Na Dunaju, 18. julija 1917.

V Nemčiji je vojna zakonodaja precej utesnila spekulacije na borzi. Pri nas pa imajo borzni spekulanti veliko svobodo. Znak dunajske borze je bil v zadnjih mesecih — razbrzdanost do skrajnosti. Vojni industrialci, ki prodajajo blago posredno ali neposredno državi, so privili cene blaga na tako višino, da prekašajo dobički vse pričakovanje. Ali ti krvosesi ne žanjejo le trenutno, temveč skrbje tudi že za bodočnost. Čeprav so šle dividende prav pošteno kvišku, je vendar ostalo še toliko, da so spravili podjetniki zelo okrogle svote za poznejše čase. Snujejo vsakovrstne rezervne fonde, izdajajo akcije zastonj, grade iz preostankov dobička nove naprave, kupujejo vojno posojilo i. t. d. Ali to še ni vse! Podjetniki so se oskrbeli za bodočnost še drugače: Krepe svoje organizacije, katerih glavna naloga je, da obdrže sedanje cene svojo višino. Računajo tudi s tem, da bodo v bodočnosti obvladovali v večji meri notranji trg, ker upajo na pomoč vlade, ki naj razširi carino in seveda zgradi tudi trdne carinske zidove. Vse te okoliščine so znatno povišale takozvano notranjo vrednost industrijskih podjetij. Vsled tega so se izdatno dvignili kurzi akcijskih in se še in še dvigajo.

To je pa tista točka, kjer pričanja spekulacija. Vedno je mnogo ljudi na preži, ki razpolagajo z večjim ali manjšim kapitalom, želeč pridobiti z njim na borzi v najkrajšem času bogastvo. Sedaj je „cunft“ vojnih oderuhov še razširil krog obiskovalcev borze. Kar so prigoljufali, to hočejo pomnožiti. In ne manjka se pretkancev, ki spekulirajo s spekulacijsko strastjo vojnih goljufov. Razširjajo vesti, sploh uporabljajo najraznovrstnejše maneuvre, da bodo v tej ali oni industriji dobički izredno visoki in da ostanejo trajno visoki. Seveda razširjajo te vesti o tistih podjetjih, od katerih imajo sami akcije. Zaželjeni uspeh ne izostane. Vsakdo hoče nagrabiti teh blagoslovljenih akcijskih kar največ. Divje povpraševanje dvigne kurz, posestniki prodajo svoje akcije, kupijo druge in gubna igra pričanja iznova. Dostikrat se tudi zgodi, da podjetniki, katerih akcije dosežejo blazno visoki kurz, razdele nalašč nižjo dividendo, kakor so jo pričakovali vsi. Potem padejo zopet kurzi; „maherji“ pokupijo papirje po nizki ceni nazaj.

Glasilo avstrijskih velekapitalistov „Neue Freie Presse“ poroča, da so na Dunaju velebanke — sedem po številu —

ki spravijo vsak dan v promet 15 do 20 tisoč akcijskih. S kupčijo akcijskih se pa bavijo seveda tudi skoraj vse manjše in srednje velike banke. Lehko se predstavljate obseg te divje gonje za bogastvo brez potu in žuljev. Ti ljudje prislepajo dobičke, da si napravijo tako razkošno življenje, o katerem delavec še pojma nima.

P. N.

Razpeloženje na Francoskem.

„Neue Zürcher Zeitung“ prinaša zanimiv dopis iz Pariza, ki slika razpeloženje v francoskem parlamentu in časopisu. V parlamentu sta dve struji: Eni hočejo zmago zgolj z vojaškimi sredstvi, drugi pričakujejo, da preneha krvava drama, če se demokratizira ves svet. Obe struji pa delujeta na to, da parlament ne izgubi vodstva iz rok, da govore v parlamentu vsi čisto resnični brez fraz, da dobi parlament večji vpliv na diplomatske in vojaške zadeve. Govor vojnega ministra Painlevéja je zgled odkritosrčne, trezne politike, kakršno zahteva čas. Velika ofenziva Francozov in Angležev v letošnjem aprilu je prinesla nekaj vojaških in političnih uspehov, vendar ni izpolnila upov generalnega štaba in uspehi so bili razmeroma predrago plačani, tako je dejal vojni minister. Vojaški uspehi so: 50.000 vjetnikov, 500 topov in čez 1000 strojnic so dobili Francozi; osvojili so nekaj ozemlja in zaposlovali vse sveže nemške čete. Politični uspehi pomladanske ofenzive so: Rešila je Rusijo v trenutku dezorganizacije, omogočila Italijanom zmagovit sunek na Krasu in utrdila je stališče entente tako, da pričakuje lahko povsem mirno vojne priprave Amerike. Painlevé je zahteval tudi modernizacijo in demokratizacijo generalnega štaba, razširitev angleške fronte in odpust starejših vojakov, da obdelujejo zemljo. Strastno je govoril proti sklepanju predčasnega miru.

Poleg vojaških zadev je veliko zanimanja v javnosti za tajno mirovno propagando, o kateri zatrjujejo uradni krogi, da se izvršuje z nemškim denarjem. Vojakom, ki prihajajo na dopust, ponujajo brošure in letake, na kolodvorih so prijeli mnogo sumljivih oseb, ki so imele pri sebi znatne vsote denarja. Minister za notranje zadeve, Malvy, se je prav spretno zagovarjal proti tem obdolžitvam. Dejal je, da so vodila politično vsa tri leta načela gostoljubnosti in socialnega miru in da zavrača demokratično vladanje aretacije, opirajoče se le na sum. Socialist Renaudel je predlagal revizijo mirovnih pogojev zaveznikov v zmislu, naj se očisti francoski mir vsakega nezdravega pohlepa po slavi in naj izključuje uničenje nasprotnikov. Poslanec Pressemant je obdelaval cenzuro. Zadnje čase so pričeli izdajati v Parizu mnogo novih časopisov, ki so več ali manj sovražni sedanji vladi. Slavni francoski pisatelj Anatole France je napisal v listu „Les Nations“ plamteč protest proti politični in mednarodni cenzuri, ki spravlja narod revolucije pod jerobstvo in ga ponižuje pred svobodno Rusijo. List „Le Pays“, ki mu je nadjalo ljudstvo ime „glasilo vseh nezadovoljnih“, zasleduje po Hervéjevem mnenju pacifistično propagando. Ta list pa zasleduje pred vsem ojačenje najskrajnejše republikanske stranke. Proti tem listom so se pojavili takoj drugi, ki poudarjajo patriotski program. Iz krogov armade in intelektualcev so prihajale tožbe proti francoskemu časopisu, češ, da je slabo poučeno in da goji sistematično optimizem.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Politični pregled.

— **Vojni nadzorovalni urad**, o katerem smo poročali včeraj, je bil silno „delaven“. Izdal je 110.000 odlokov in svojo nadzorovalno oblast je raztezel celo na cesarja, kakor je povedal poljski poslanec Dertil. Rajni cesar Franc Jožef je namreč poslal brzojavko Poljskemu klubu, a vojni nadzorovalni urad jo je konfisciral.

— **Iz gosposke zbornice**. Gosposka zbornica je sprejela zakon o vojnem davku v enaki obliki, kakor je bil sprejet v poslanski zbornici, prav tako tudi zakon o službeni pragmatiki državnega učiteljstva. — Vojno gospodarski odsek gosposke zbornice še ni sklepal o odobrenju ali zavrnitvi zakona za povišanje vzdrževalnin za družine vpoklicanih. Vesti, da je odklonil odsek gosposke zbornice ta zakon, so bile prenačljene.

— **Posvetovanja v Pragi**. Slovenski, hrvaški, srbski in ukrajinski poslanci odidejo v Prago, da se udeležijo posvetovanj čeških poslancev o vprašanju reforme ustave. Posvetovanja se prično 26. t. m.

— **Ogrski Slovaki proti stremljenju Čehov po združitvi**. Baje sta izročila voditelja slovaške narodnostne stranke, Mudrony in Dula, cesarjevi kabinetni pisarni dopis, kjer zatrjujejo, da niso udeleženi ogrski Slovaki pri gibanju Čehov za združitve Slovakov in Čehov v eno skupino in da se Slovaki nočejo ločiti od dežel krone sv. Štefana. Slovaki pravijo, da je največja gonilna sila za stremljenje Čehov v tem, ker hočejo dobiti iz slovaških pokrajin cene delovne moči za svojo veleindustrijo.

— **Odposlanca predsedstva bosanskega sabora**, dr. Sunarića in Dimovića, je sprejel cesar v avdienci. Sedaj stopita odposlanca v stik s srbsko hrvaško koalicijo.

— **Nemški kancler** je napravil s svojim nastopnim govorom zelo slab vtisk in splošna sodba je, da se ni izplačala izprememba na kanclerskem mestu. **Neodvisni socialni demokratje so izročili predsedniku resolucijo**, kjer zahtevajo, da se uvedejo takoj mirovna pogajanja na podlagi samodoločevanja narodov, da se popravijo vse krivice, odpravi takoj izjemno stanje in ustanovi socialistična republika. — **Oficijsko poročilo pravi**, da je zbudila ta resolucija na desnici „veselost“. Upamo, da jih „veselost“ v dolednem času zapusti.

— **Na Ruskem** so še vedno nemiri. Po peterburških cestah so krvavi spopadi med množico in vojaštvom, streljajo iz strojnic in pušk. Odstopivši ministri iz stranke kadetov utemeljujejo svoj odstop s tem, ker niso soglašali z začasno vlado z ukrepi v ukrajinskem vprašanju. Odbor vojaškega in delavskega sveta je imel sejo, na kateri je sklenil, da skliče tekom 14 dni splošen zbor vseh krajevnih odborov vojaškega in delavskega sveta in povabi tudi zastopnike kmečkih svetov. Zbor naj reši vprašanje o ustroju nove oblasti in naj obravnava nadomestitev odstopivših ministrov z novimi. Do rešitve vseh vprašanj, mora obdržati sedanja vlada oblast za vse potrebne ukrepe.

Žene!

Ve žene, bodite ponosne na ime „delavka“, bodite ponosne na moža, ki se imenuje delavec. Ime delavec naj Vam bo sveto. Kdo je delavec? Nositelj kulture je! On ustvarja, dela, vse kar je človeškega dela, je napravil delavec. Naj Vam ne bo ideal moža oni, ki Vas založi s klobuki, svilenimi oblekami itd., oni, ki Vas vodi na brezmišne zabave, oni, ki Vam s sladkimi besedami, a ostudnim srcem polaga k nogam brezdelno življenje. Kdor zna misliti, ve, da brez dela ni jela! Ne sprejemajmo miloščin, pač pa zahtevajmo za naše delo

plačilo. Uživati hočemo sadove našega dela sami!

Nočemo, da bi poginjal delavec od gladi v nesnažni kleti, medtem ko se valja lenuh v palačah, ki so našemljene po okusu brezdelnega idiota. Nočemo, da se z našimi žulji rede brezvestni špekulantje, ki napravljajo iz nas brezpravne sužnje. —

Po dolgem mračnem času, zopet vstaja dan. — Naš dnevnik, kako to razveseli vsakogar, ki je željan svobode in dela. Naprej! Naš dnevnik bo zastopal delavca, se boril za čast in pravice delavstva.

Žene! Razširjajte naš dnevnik! Vsak delavec, vsaka delavka naj naroča in čita „Naprej!“ Razložite vsakomur pomen delavskega časopisja.

Dnevne beležke.

— Na znanje! **Uredništvo** „Napreja“ je v **prilici** „Učiteljske tiskarne“, **upravnništvo** pa v **1. nadstropju**. Uredništvo je strankam na razpolago od 11. do 12. dopoldne in od 6. do 7. zvečer. Uradne ure upravnništva so od 8. do 12. in od 3. do 6., izvemši nedelj.

— **Dr. Šusteršič naj odstopi!** Celovski „Mir“ z dne 20. julija prinaša na uvodnem mestu članek z naslovom: „Kje je vodstvo V. L. S.? Uvodoma označuje članek sedanji čas za mejnik v zgodovini slovenskega naroda in nadaljuje potem: „V tem času bi moralo stati na vidiku vodstvo Vseslovenske ljudske stranke, v katerem so zastopniki slovenskega naroda iz vseh slovenskih dežel. Toda vodstvo spi. Zadnja odborova seja Vseslovenske ljudske stranke je bila — beri in reci — 1. sušca leta 1914 in še ta je bila — izsiljena. Sklicali jo je podpredsednik, ker je na dolgo, dolgo čakanje in drezanje ni hotel sklicati načelnik g. dr. Šusteršič. Že davno pred vojno je rastlo nezaupanje do načelnika V. L. S., ki je v imenovani odborovi seji dobilo izraza v nezaupnici načelniku g. dr. Šusteršiču od koroške organizacije. Posledica te nezaupnice je bila, da je g. dr. Šusteršič nato odstopil kot načelnik „Hrvatsko-slovenskega kluba“. Ne gre torej za nobeno „osebno gonjo“, kakor se je nedelikatno izrazil „Slovenec“, ampak za star pojav, ki ga je sedaj v javnost prisilila nujnost in važnost sedanjega časa. To je potrebno povedati enkrat tudi v javnosti, ker so se v slovenski ljudski stranki na Kranjskem pojavili dogodki, ki rušijo temelje Vseslovenske ljudske stranke in ki jih ne obsojajo samo vsi Slovenci v obmejnih deželah in bratje Hrvati, ampak tudi velik del pristašev S. L. S. na Kranjskem. V. L. S. ni bila zato ustanovljena, da je proti njej njen načelnik že več let v pasivni resistenci in to celo v najresnejših časih. Za njega ne eksistira več Vseslovenska ljudska stranka, kakor tudi on za to stranko ne eksistira več. Ker torej g. dr. Šusteršič ne uživa v Vseslovenski ljudski stranki po njeni ogromni večini zaupanja, ga pozivamo, da odstopi kot njen načelnik, da bo mogla zopet oživeti in v sedanjih, za narodovo bodočnost usodnih časih sodelovati.“ — Radovedni smo, kako odgovori Jugoslovanski klub na ta poziv. Če je potrebno — in potrebno je brez dvoma — da odstopi Šusteršič kot načelnik stranke, potem se Jugoslovanski klub le omadežuje, če ga ima še naprej v svoji sredi. Človeka, kakršen je Šusteršič, je treba izolirati od vseh strani.

— **Nemški cesar in dr. Šusteršič.** Ko je bil v Curihi katoliški kongres, je hotel dr. Šusteršič pozdraviti nemškega cesarja z brzojavko. Ko je bil ta fakt približ „Sl. N.“, se je „Slovenec“ mlo zjokal in nazval to vest za izmišljeno. Celovski „Mir“ piše o tem: „O tej akciji g. dr. Šusteršiča je poročal tudi naš list in sicer ne

še-le iz „Slov. Naroda“. Vzdržujemo svojo trditev. Naša informacija izvira od verodostojnega udeleženca na curiškem kongresu. „Slovenec“ odgovor izhaja le iz zadrege gosp. dr. Šusteršiča, ki meni, da bo zadevo spravil s sveta s tem, da jo — utaji.“

— **Srečni ljudje.** Pišejo nam: Srečni ljudje se zbirajo v nekem javnem lokalu na šentpeterski cesti. V teh žalostnih in resnih časih se zabavajo pozno v noč. Z godbo si krajšajo čas, med tem ko brečni drugim po glavi stok in jok, v želodecih pa gode lakota. Prosimo, da se napravi prej ko mogoče konec temu izživajočemu veseljačenju, da bodo sosede, utrujeni od dnevnega dela, vsaj lahko spali v miru. — Več sosedov.

— **Zagorje.** 21. julija ob 6. zjutraj je ponesrečil v kisovalnem rovu rudar Alojz Krajšek. Zlomil si je nogo. Nesreča se je pripetila na naslednji način: Malo pred šest, preden konča nočni službeni čas, sta peljala rudarja Alojz Krajšek in njegov sin voz premoga. Voz jima je padel s tira; za njima pa je pripeljal rudar Svetec drugi voz premoga. Ker pa je železnica precej strma, ni mogel obdržati voza in je zapeljal v voz, ki je popreje padel s tira in tako zlomil nogo Krajšku. Krajšek ima družino 10 oseb.

Gospodarstvo pri šentjanškem premogokopu.

Pišejo nam: Razjasniti hočemo razmere v šentjanškem premogokopu za zgled kako se ob času največjega pomanjkanja premoga dela s tem zakladom, izkorišča delavstvo in slepi javnost. Kakor je znano, je premogokop v konkurzu in prisilno upravo izvršuje znani Jos. Pick, ravnatelj je C. A. Peter. Ta dva sedaj kvarita premogokop, da se ga bo vsakdo bal kupiti in da pride tje, kamor ga hočeta spraviti Pick in Peter, namreč v roke tvrde Knoch v Celovcu. Oskrbnik gosp. Polc je dokazal s skromnimi sredstvi in malo osobjem, da se premogokop lahko vzdržuje in uspeva, akoravno so bile takrat še nizke cene za premog, to pa ni bilo Knochu po volji in gosp. Polc je izginil. Princip, da se naj kar največ mogoče pokvari je očitiden. Zanimarjali so delavske hiše, zid se ruši, notranjost gnije in voda se vliva ob deževnem vremenu skozi strop. Nato so prišle jame na Strassbergu. Ogenj v teh jamah se je naravnost gojil, in sedaj so jame z vodo zalite, namesto da bi dajale po najmanj 10 vagonov premoga na dan. Zdaj so pa na vrsti jame na Barbari in na Gustavu. Tukaj se dela, kakor se je delalo ob rimskih časih, dvatisočletni napredek je Peter zaspal in v kratkem času zaspe še jame. Enak sistem je na Mirni, kjer gospodarja tudi Peter.

Delavstvu je prepovedal rejo prešičev, zajcev in kur, med tem ko ima sam nebroj kuretnine in 5 prašičev. Zemlje ne dobi delavec v najem, ampak župnik v St. Janžu. Premogokop pa mora plačevati Petru dekle in delavce, ki obdelujejo njegove njive.

V delavskem konumu je Peter neomejen gospodar. Cele vreče bele moke dobiva, on nima ne mere ne vage, med tem ko delavstvo strada. Posebej pa še pridela do 1000 kg žita. Župniku v St. Janžu je dal vrečo riža, ki ga je odtegnil delavstvu, zato je pa dobil od župnika sod vina. Bratovska skladnica je v največjem neredu, sedaj se je z veliko muko dognalo premoženje bratovske skladnice. Izginile so celo hranilnične bukvice med časom Petrovega gospodarstva. Nered v družabniških knjigah je takšen, kakor je bil in postaja vsak dan večji in tega nihče ne vidi.

Akoravno darove iz slovenskih rok rad jemlje, črti Slovence iz dna svojega srca.

Slovenskih dopisov se boji prijati v roke, kakor da bi bili okuženi. Neka občina na Dolenjskem ga je spomladi nešteto krat prosila premoga za občane, pa vsi njeni dopisi so romali v koš, ker so bili slovenski.

Pick ima zopet svojo špekulacijo s premogom, po vseh kronovinah ga pošilja samo Kranjska ga ne dobi. Ako se ponesreči špekulacija, plača premogokop „ceho“, kakor se je nedavno zgodilo, ko je bilo do 5000 K železniških stroškov. Rudarji pa delajo sedaj v tem času za manjšo plačo, kakor v mirnem času. Kako naj izhaja družina ali tudi samec za 2 K ali 3-50 K na dan? Nedavno bi skoraj prišlo do stavke, ko so zahtevali delavci 100% pobojška. Pick jim je sicer obljubil 40%, s tem se pa delavci niso zadovoljili. Pogajanja se še vrše. Tudi so strašili delavce z vojaškim vodstvom, bolj se tega dobila Pick in Peter kot delavstvo, ker to bi bilo zadovoljno, če bi prišlo do reda.

V mesečnih izkazih navaja Peter, da potrebuje 300 delavcev, sedaj je pa prišlo namesto 180 mož od vojakov le 40, in še teh nima kam dejati, tako da grabijo izurjeni rudarji seno, namesto da bi delali v jamah. In delo se ne odpre, ker se delati noče! Na dan se odpošlje 50 do 60 ton premoga, kar ima vrednost po malem 1200 K na dan, na mesec 36.000 K. Plače znašajo 12.000 K in material 3 - 4000 K na mesec, toraj ostaja še 20.000 K in od tega se ne more dati 7000 K za izboljšanje mezd? Materiala se kupi prav malo, in še ta gre na Mirno. Navajamo en primer: V rezervi sta bili dve vrvi za jamo, poslal jih je Peter na Mirno in zdaj ni tukaj orodja, da bi spravljal premog iz jam. Ako že ni mogoče prodati premogokopa, naj saj vlada poseže vmes, naj naredi red in naj nastavi sposobnega gospodarja in ravnatelja.

Iz stranke.

Vsem sodrugom, ki so nam pisali te dni, da bi želeli večjo obliko lista, da je „Naprej“ premajhen itd., odgovarjamo: Potrpajte! Da list nima večje oblike, je vzrok v pomanjkanju papirja. Ko dobi tiskarna naročeni papir, bo oblika lista večja. Za sedaj prosimo vse, naj se potrudijo, da dobi „Naprej“ čim največ naročnikov. Razširjajte „Naprej“ — vsak sodrug in vsaka sodružica naj ga čita in naj ga naroči. Ustanovili smo dnevnik z velikimi žrtvami — vsakdo lahko razume, da se uboga stranka delavcev ne more meriti s kapitalističnimi podjetji, ki so zlasti ob vojni napravila velike dobičke s časopisjem in ki imajo svoje tiskarne. Če storimo vsi svojo dolžnost, pa pojde.

Med vrstami.

Ob eni po polnoči. V uredništvu vlada trudna tišina. Odkrižal sem se ravnokar opernega kritika, ki hvali navdušeno vse očitne in tajne vrline svoje primadone, in nadležnega prevajalca, ki po svoji navadi lovi izraze po vseh uredniških sobah. Pridno se poprimem svojega članka o vojni — na Kitajskem. Pridem srečno do predzadnjega stavka in se že veselim trenutka, ko zaključim svoj trudapolni dan. Kar se odpro duri na stečaj in v sobo se prikaže, glasno se krohotajoč, stara ženska z majhnim, črnim klobukom na glavi. Pogledam jo začuden. Preden jo še vprašam po njeni želji, začne pripovedovati na ves glas: „Oprostite, če prihajam ob tej uri. Prignala me je plemenita hvaležnost. Že dolgo se nisem tako in toliko nasmejala kakor danes. Odkar je vojna, sploh ne. Tega dneva ne pozabim nikdar. Bodite vendar tako prijazni, pa mi povejte, kdo od Vas je pravzaprav napisal članek, objavljen davi v

Vašem listu pod naslovom: „Dolžnost vlad napram nedolžnim žrtvam vojne?“ Verjemite mi, tisti, ki je to napisal, je nedosežen humorist. V svojem življenju sem že marsikaj prečitala, ali kaj tako hudomušnega, tako neusmiljeno smešnega še nikdar... Smejala in krohotala sem se ves dan, in še nocoj, ko sem veselo rasposajena legla v posteljo, nisem mogla premagati smehu. Lomile so se mi kar kosti in naposled me je prijel krč. Morala sem kar iz postelje in iz hiše. Da bi le videla tega veseljaka, ki je danes osrečil svet s tako imenitno šalo... Oh, smeh, smeh!“

In smejala se je in krohotala in klobuk na glavi se jej je nagibal bolj in bolj na stran.

Strmel sem začuden, ne da bi mogel takoj uganiti, če govori resnično o kaki šali, ali če gre le njej za kak poseben dovtip. Ponudil sem jej naposled stol ter dejal:

„Oprostite, kolikor je meni znano, ni bilo v onem članku prav nič smešnega, in njegov avtor je nasprotno prav resen človek, dostojne zunanosti, ki se rajše joka nego smeje, zlasti ker se mu ne godi slabo...“

„Nikar ne govorite tako,“ me zavrne, „nikar ne prikrivajte resnice. Ali ste čitali vi tisti članek? Ste čitali zlasti oni stavek, ki pravi: „Vsem tistim nedolžnim ženam, ki so izgubile vsled vojne moža in sinove in vse imetje, je treba škodo brezobojno poravnati...“? Povejte no, če ste resnično čitali, in povejte mi ob enem, če si morete misliti večje šale? Oh, velik, nedosegljiv velik ironist je tisti človek...“ „Pomislite“, je dejala naposled s tišjim in počasnejšim glasom in pomaknila stol bližje, „pomislite: Imela sem moža, dobrega, plemenitega, imela sem sinova, pridna, izučena, ki sta gledala veselo in brezskrbno v lepo bodočnost. Ljubili smo se vsi tako silno, tako silno... In odšli so vsi, drug za drugim, in obljubovali so mi vsi, da se gotovo vrnejo. Še zdaj vidim poslednjega, najmlajšega, kako je mahal z robcem tedaj — kdaj je že to bilo? —, ko ga je grozni, črni vlak vlekel v daljavo... Poslednji najmlajši, ki je bil tako blagega, mirnega srca in ki je tako rad čital pesmi... Še te dni sem gledala, kako je v neki knjigi rdeče podčrtal Leopardijeve verze: „Daleč od svoje veje, listič veli, kam greš ti?... In šel je tudi on, in ne vrne se več, ne on, ne starejši sin, ne mož... In bog ve, če imajo kje svoj grob in svoj križ! Oh, in zdaj sem tako sama, tako sama...“ Beseda ji zamre v grlu. Obmolkne nekoliko in se potem hipoma in tako močno zasmeje, da so jo slišali po vseh uredniških sobah, po vsej hiši, doli na ulico... „In zdaj“, je dejala z zategnjenim glasom, „in zdaj povejte Vi, če nima popolnoma prav tisti gospod, ko pravi, da mora biti škoda brezpogojno poravnana?...“

Tovariši so prihiteli k vratom, gledali so začudeno in se smejali, ne da bi znali zakaj.

Jaz se nisem smejal in tudi odgovoril nisem nikomur. Prijel sem za pero ter dodal članku o kitajski vojni sledeči zaključni stavek: „Če pokončajo vstaši vse krivce, da bi tekla kri v potokih, bi še ne bilo maščevano vse gorje nesrečnega kitajskega ljudstva!“

Vzel sem palico in klobuk in se pogreznil v temno noč.

Aprovizacija.

S seje mestnega aprovizacijskega odseka dne 20. julija 1917. Mestna aprovizacija otvori na predlog gospoda župana na trgu 2 lastni prodajalnici za zelenjavo.

vo. Branjevce in producente se prisili, da oddajo aprovizaciji primerno množino zelenjave. Vsem pridelovalcem zelenjave bo strogo naročeno, da morajo pripeljati blago na trg in da je prepovedana zakotna kupčija na domu. Namen vseh novih odredb je, ohraniti ljubljanskemu trgu kolikor mogoče zelenjave in omejiti veliki eksport. — Pekovska zadruga naznanja, da zmanjkuje pekarij drv. Nekaj bo treba ukreniti. O potrebnih ukrepih se sklepa na prihodnji odsekovi seji. — Prihodnji krušni teden bo razdeljevala mestna aprovizacija na močne karte po $\frac{1}{2}$ kg pšenične moke za kuhinjo in $\frac{1}{4}$ kg koruznega zdroba. Čez 14 dni se razdelitev ponovi. — Aprovizacija je sklenila z nekim dobaviteljem na Gorenjskem pogodbo, da preskrbi ljubljanskemu trgu večje množine kumar in stročjega fižola. Po Gorenjskem so se pojavili že razni prekupci iz dežele sami in izven nje, ki hočejo nakupiti veliko število kumar, fižola in čebule in izvoziti blago iz dežele. Proti takim spekulativnim nakupom bo mestna aprovizacija odločno protestirala pri deželni vladi in obenem prosila, da dobi iz gotovih krajev izključno le aprovizacija transportna dovoljenja za prevoz živil. — Mesna aprovizacija nakupi velike množine sadja po deželi. Za nakup sadja so že izvršene predpriprave in je večje število dobaviteljev zagotovljenih. Sadje se bo sveže prodajalo in sušilo. Dvoje sušilnic za sadje je pripravljenih. Pri deželni vladi se prosi, da dobe transportna dovoljenja za sadje samo oni, katere priporoči aprovizacija. Preprečiti se morajo vse spekulacije in je strogo paziti na to, da ostane sadje v deželi in se ne navijajo cene. — Mestnemu magistratu se je naznanilo, da je centrala za preskrbo sadja in zelenjave na Dunaju dovolila velikim podjetjem izven Kranjske, da smejo kupovati sadje tudi pri nas. Eno samo podjetje rabi za preskrbo svojih uslužbencev lahko do 100 vagonov. Če se izvrši toraj nakup po tujih trdkih, je vse sadje izgubljeno za Ljubljano. Mestni župan je energično protestiral pri deželni vladi, da bi dobila izvenkranjska podjetja transportna dovoljenja za sadje, preden je krita potrebščina na deželo. Že izdana dovoljenja se morajo prekičati. — Mestni župan je prosil deželno vlado, da se takoj jeseni, ko bo prvi krompir, nakaže in dobavi aprovizaciji najmanj 600 vagonov krompirja. Aprovizacija ne more čakati na poznejše dobave kot lansko leto, ko potem ni dobila krompirja. Krompir bo aprovizacija vskladila in razdeljevala prebivalstvu po potrebi. — Mesarju Kebru na Zaloški cesti se oddeli na nadrobno prodajo vsaki teden govejo živino. Mestnemu prebivalstvu v vodmatskem okraju bo z utoritvijo nove mesnice ustrezno, ker je okraj brez mesarja. — Kakor je slišati, se namerava za državno uradništvo v Ljubljani ustanoviti posebno aprovizacijo. Velika večina uradništva se brani pristopiti k novi aprovizaciji, ker govore izkušnje, da so podobna aprovizacijska mesta vedno slabša od mestne aprovizacije. Končno, če bo hotel vsak sloj v Ljubljani svojo aprovizacijo, potem je konec skupne aprovizacije, to je mestne aprovizacije. Aprovizacijski odsek najodločnejše protestira proti ustanovitvi kateri koli malih aprovizacij po Ljubljani. — Odslej za naprej se prodaja v vseh prodajalnicah kruha, svež kruh, ker pri sedanjih kvalitetah moke in letnem času kruh ne sme čakati.

Razdelitev masti na rumene izkaznice B. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala iz svojega skladišča na Poljanski cesti št. 15 (bivša Kranjčeva hiša) prihodnji teden na rumene izkaznice, zaznamovane s črko B, mast po znižani ceni. Določa se naslednji red: V ponedeljek, 23. julija od 8. do 9. št. 1 do 75, od 9. do 10. št. 76 do 150, od 10. do 11. št. 151 do 225,

popoldne od 2. do 3. št. 226 do 300, od 3. do 4. št. 301 do 375, od 4. do 5. št. 376 do 450, od 5. do 6. št. 481 do 525. V torek, 24. julija popoldne od 8. do 9. št. 526 do 600, od 9. do 10. št. 601 do 675, od 10. do 11. št. 676 do 750, popoldne od 2. do 3. št. 751 do 825, od 3. do 4. št. 826 do 900, od 4. do 5. št. 901 do 975, od 5. do 6. št. 976 do 1050. V sredo, 25. julija popoldne od 8. do 9. št. 1051 do 1125, od 9. do 10. št. 1126 do 1200, od 10. do 11. št. 1201 do 1275, popoldne od 2. do 3. št. 1276 do 1350, od 3. do 4. št. 1351 do konca. Poleg rumene izkaznice B je prinesiti s seboj tudi maščobne karte, rodbinske karte, katere so prejele stranke pri zadnji krušni komisiji in potrebno posodo.

Razdelitev prekajenega mesa na rumene in rdeče izkaznice A. V ponedeljek, 23. julija bo mestna aprovizacija ljubljanska iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa oddajala popoldne od 2. do 3. prekajeno meso po 2 kroni za vse one stranke, ki imajo rumene ali rdeče izkaznice, zaznamovane z veliko črko A. Prinesiti je s seboj poleg rumenih ali rdečih izkaznic s črko A tudi izkaznice za meso.

Cene kumar. Državni zakonik z dne 10. julija 1917, št. 287, določa za kumare, ki so tako velike, da pride na 1 kg 5 ali manj komadov za 100 kg 20 kron, za kumare, ki so nekoliko manjše in sicer tako velike, da jih pride na 1 kg 5 do 12, pa za 100 kg 30 kron. Te cene sme zahtevati do 19. avgusta producent. Po tem času se cene še znižajo. Za veletrgovino in nadrobno prodajo so določene sorazmerno višje cene. Prestopki gorenjega ukaza se kaznujejo z zaporom in denarno kaznijo.

Z ljubljanskega trga. Čitateljica lista nam piše: Kako hudo je in kakšni reveži smo mi, ki nimamo nič drugega kot „zaslužek“ za delo svojih rok, kaže sledeče: Na trgu sem kupila skodelico gob. Plačala sem zanje 1 K, reci eno krono. Doma sem jih razrezala in posušila. Danes, ko so suhe, sem jih stehtala. Tehtajo 2 dkg. Kilogram bo veljal K 50.— (petdeset kron). — Ali res ni mogoče oderušta omejiti?

Pomanjkanje drv. — Znano je, v kaki zadregi je mestno prebivalstvo zaradi kuriva. Še nekaj mesecev in zima je tu, pa ni ne drv ne premoga. Po deželi ni ljudi, da bi napravljali drva in še to malo kar jih napravijo, pobere vojaška oblast. Ako ima kdo kupljena drva, prinese kmet čez nekaj dni aro nazaj z motivacijo, da je vzel drva vojaštvo. Vprašamo, ali je to dovoljeno, da se polasti vojaštvo že prodanih drv? Dogaja se to zaporedoma v okolici Horjula. Mestno prebivalstvo že itak s strahom pričakuje zimo, in kako naj pride do kurjave, ako se dela po tej metodi.

Prepoved izvoza sadja in sočivja. Ogrski minister za prehrano je naprosil trgovinskega ministra, naj prepove izvoz sadja in zelenjave, ker pokupujejo avstrijski trgovci vse zaloge. Izvoz naj bo dovoljen le na podlagi uradnega dovoljenja.

Žene v Mürzzuschlagu so sklicale v četrtek zvečer protesten shod. Shoda se je udeležilo nad 1000 oseb, predsedoval je župan. Govorilo je mnogo žen, ki so osvetljevale skrajno žalostne aprovizacijske razmere. Vsled slabe prehrane se razširjajo bolezni in umrljivost narašča. Žene so izvolile odbor, ki bo zbiral vse aprovizacijske pritožbe in jih pošiljal pristojnim oblastim.

Razno.

* Cigani in grofice. Dunajski prvi ciganski goslač Uyari se je poročil z grofico Wratislavovo. Njegov brat, ki je bil nekdanj poročen z grofico Festetico in ki je umrla, se poroči v najkrajšem času z neko komteso.

* Peticijski za mir. Brnski državni poslanec Konečný je izročil v državnem zboru

peticijo za mir, ki jo je podpisalo 20 tisoč čeških žen.

* **Časopisi iz ententnih dežel.** Predsednik avstrijskega državnega zbora dr. Gross je ustregel želji poslancev in je preskrbel, da so na razpolago v čitalnici parlamenta italijanski, francoski in angleški časopisi. Francoski „Matin“ prinaša v številki z dne 14. t. m. članek o avstrijskem cesarju Karlu, hvali njegovo osebnost in njegove intencije.

* **Moder izrek.** Ravnatelj velike parobrodne družbe „Hamburg-Amerika“, znani Ballin, ki je bil morda postal državni kancler, da ni židovske vere, je storil z ozirom na vojno z Ameriko prav moder izrek. Dejal je: Če zmagamo v vojni, je za prihodnost nemškega brodarstva vseeno, zaplenijo Amerikanci naše ladje, ali ne; če izgubimo vojno, nam pa v Ameriki ležeče naše ladje vse skupaj ne bi nič več koristile.

* **Zdravstvo v naši armadi.** Bolnikov pri četah je manj, kakor se je splošno mislilo. V letu 1916. je bilo mesečno od 1000 mož komaj 20 mož bolnih, ki so jih morali oddati v bolnišnico. Kolere že več mesecev v avstrijski armadi sploh ni. V slučaju, da bi izbruhnila kaka kužna bolezen, je zdravstvo tako dobro organizirano, da se zaduši vsako kužno bolezen že v kali. O uspešnih zdravljenjih naj pričajo sledeče številke: Izmed 100 od začetka vojske v bolnišnice sprejetih ranjencev in bolnikov jih je 5% umrlo, 60% bilo sposobnih za vojno službo ter so odšli z odhodnimi stotnijami na bojišče. Seveda je ostalo še mnogo za vojno službo sposobnih v zaledju, kateri so odšli tudi na bojišče z novo ustanovljenimi formacijami. V letu 1916. je odšlo zdravih ranjencev in bolnikov 70-3% na bojišče. Seveda to še niso natančni podatki, kajti natančne podatke o ranjenih in bolnih imamo do 31. julija 1915. V prvem letu vojne se je vrnilo na bojišče ozdravljenih ranjencev in bolnikov iz zdravstvenih zavodov na bojišču 78-33%, iz zdravstvenih zavodov v zaledju 77-32%, torej povprečno 77-46%.

* **Ruski listi.** V poročilih o dogodkih na Ruskem najdemo prav pogosto citirane razne ruske liste. V informacijo čitateljem naj navedemo v naslednjem glavna glasila ruskega javnega mnenja po politični smeri, katero zastopajo. Socialisti vseh smeri so imeli dosedaj le eno v marksističnem duhu redigirano glasilo na razpolago „Golos truda“, ki je izhajal v Samari. Pod novim režimom so ustanovili socialni demokrati svoj veliki dnevnik „Pravda“ v Petrogradu. Izrečno strankarsko glasilo je nadalje petrogradska „Rječ“, organ kadetov, v katerem ima Miljukov glavno besedo. Organ oktajbristov je „Utro Rosiji“ v Moskvi. Ostali veliki petrogradski listi niso strankarski, pač pa vsi napredni, eni v radikalnem smislu, drugi bolj oportunistično. Najbolj razširjeno je moskovsko „Ruskoje Slovo“, list široke ruske politične javnosti, z obširno organizirano informativno službo. Največji petrogradski list so „Birževija Vjedomosti“ (v nemških listih jih najdemo pogosto citirane kot „Börsenzeitung“, ki izhajajo v dveh izdajah, eni manjši in eni večji; „B. Vj.“ so liberalno-oportunistične in so imele zlasti za Sazonovih časov precej intimitne zneze z zunanjim ministrstvom. „Djen“ zastopa radikalno-napredne ideje in se nahaja s svojim programom na skrajni leviči ruskega liberalizma. Poseben ugled uživajo na Na Ruskem moskovske „Ruskiye Vjedomosti“, ki se odlikujejo po svojih stvarnih razpravah in so na glasu „profesorskega lista“. Tudi v avtokratični Rusiji je bilo veliko časopisje liberalno in konservativne struje ter stranke so razpolagale z razmeroma zelo neznatnimi, malo vplivnimi listi, kakor „Zemščina“, „Ruskoja Znamja“, „Kolokol“, „Graždianin“, ki so vsi izhajali v Petrogradu. Tudi v ruski provinci izhaja nekaj odličnih listov, tako „Odeskij Listok“

in „Odeskija Novosti“ v Odesi, „Kijevska Misel“ v Kijevu, „Južnij Kraj“ v Harkavu itd. Časopisje neruskih narodov je znatno razvito, zlasti odlične liste so imeli Poljaki. Koliko in kateri listi sedaj po izvršeni revoluciji še izhajajo, dosedaj še ni znano.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 21. julija. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Pri Novici južno od Kaluša so avstro-ogrski in nemške čete izpopolnile svoje nedavno dosegle uspehe z zavzetjem nadalnje višinske pozicije. Pri Babinu smo vrgli sovražne oddelke čez doleno Lomnico. Neposredno severno od Dnjestra so se nesrečili ruski delni sunki.

Protinapad, izvršen na obeh straneh železnice Lvov Tarnopol pod poveljništvom generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarškega gre uspešno naprej. Avstro-ogrski polki so severo-vzhodno od Brzezanov zopet zavzeli začetkom julija izgubljeno prvo črto.

Proti Avgustovki, Jezjerni in Nestrovcem prodirajoče nemške in avstro-ogrski čete so prekoračile te kraje. Rusi se prodirajočim zaveznikom mestoma silno upirajo, z odločnim prijemom smo morali ta odpor zlomiti.

Nasproti Italiji in Albaniji nobenih posebnih dogodkov.

Šef generalnega štaba.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa

še s staro pnevmatiko

Šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica na Starem trgu št. 11.

„ASANOL“ ima presenetljiv uspeh pri pokončanju žoharjev, ščurkov, mravelj itd. Bna (zakon. varovan) škatljica stane **1 krono.**

„Piff - Paff“ (nadomestilo za podganjo smrt) najboljšo sredstvo za streljanje podgan in miši. 1 pušica stane **K 1.50.**

„St. Valentinov redilni prašek za prešiče“ je edino uspešno pri prebavi krme, zaradi tega izredno redi meso in tolišo. **1 zavoječek stane 1 krono.**

Dobi se vseh prodajalnih **konsumnega društva za Ljubljano in okolico.**

Občno konsumno društvo

v Zagorju ob S. reg. zadr. z om. por.

Zadruga je najboljšo aprovizacijsko mesto, ki preskrbljuje z vsemi potrebščinami svoje članke po na najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Šiška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana—Šiška, Kolodvorska ulica 56.
2. „ Sodne ulice 4.
3. „ Krakovski nasip 10.
4. „ Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič—Glince, Tržaška cesta.
6. Vič—Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela—Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. julija 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadrugnike za 2,000,000 kron.

Zadrugnikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad K 20.400.
Dispozicijski . . . K 11.750.
Bolniški . . . K 15.000.
Pogrebni . . . K 1.000.
Penzijski . . . K 6.000.
Deležni . . . K 60.000.

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

**Prodaja specerijskega blaga,
blaga za obleke, stroje-
nih oblek za otroke,
nogavic, čevljev,
srajc i. t. d. po
najnižji
ceni.**

Zadruga toči v svoji gostilni
pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potreb-
ščine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo.
Delež znaša le 40 kron.

Mati.

Zanimiv roman iz delavskega življenja.

Spisal M. Gorki.

Cena izvodu je 4 K, po pošti 20 v več.
Dobiva se v knjigarnah in tudi
potom uprave našega lista.

RIM

Duhovito zasnovan zgodovinski
roman slovečega francoskega pi-
satelja EMILA ZOLA. Poslovenil
E. K. Cena izvodu je 2 K, po pošti
20 v več. Dobiva se v knjigarnah in
tudi potom uprave našega liste.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s špecerijskim manu-
faktornim in konfekcijskim bla-
gom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji šte. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v
Idriji in v Spodnji Idriji.

Lastna posestva, valjčni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

Priporočljive knjige in knjižice.

Prav toplo priporočamo sodrugom, da naročajo

knjige in knjižice:

Socializem. I. zvezek; upravljal A. Kristan.
Cena 20 v, druga izdaja.

**Socialna demokracija in kmetijsko ljud-
stvo,** iz poročila urednika Ant. Kri-
stana. II. zvezek. 10 v.

Zakaj smo socialisti? Uredil Ant. Kristan.
III. zvezek. Cena 14 v.

Komunistični manifest. Napisala K. Marx
in Frid. Engels. IV. zvezek. Cena 40 v.

Kdo uničuje proizvodnjo v malem? Na-
pisal Karl Kautsky. V. zvezek. 30 v.

Kapitalistični razred. Spisal Karl Kautsky.
VI. zvezek. Cena 30 v.

**Katoliško svetovno naziranje in svobodna
znanost.** Napisal L. Wahrmund. VII.
zvezek. 70 v.

O konsumnih društvih. Uredil A. Kristan.
VIII. zvezek. Cena 30 v.

Kapitalistični razred. Napisal A. Kautsky.
IX. zvezek. Cena 30 v.

Nevarni socializem. Napisal E. Kristan.
X. zvezek. 30 v.

Narodno vprašanje in Slovenci. Napisal
Etbin Kristan. XI. zvezek. 30 v.

Strahovi. Napisal Etbin Kristan. XII. zvezek.
30 v.

Država bodočnosti. Napisal K. Kautsky.
XIII. zvezek. Cena 40 v.

Vojna in socialna demokracija. Cena 30 v.
Program socialne demokracije v Avstriji.
6 v.

Vun z enako volilno pravico. 4 v.

Zvišanje duhovniških plač. 10 v.

Primož Trubar in slovensko ljudstvo.
Spisal E. K. Cena 8 v.

V dobi klerikalizma. Spisal Liberatus. 40 v.
**Razprave VII. rednega zbora jugoslovan-
socialne demokr. stranke v Avstriji.**
60 v.

Španska inkvizicija. I, II, III, IV.

Socializem in moderna veda. Spisal E.
Ferri. K 1-20.

Politično življenje Slovencev. Knjižica lepo-
slov. političnih in socialnih spisov.
I zvezek. Napisal dr. D. Lončar.

Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Knji-
žica leposlovnih, političnih in socialnih
spisov. II. zvezek. Napisal dr. D. Lončar.

Slovenci. Napisal dr. D. Lončar. III. zvezek.
Prešernov spomenik. Uredil dr. Dr. Iv.
Priatelj. 80 v.

Drama Prešernovega duševnega življenja.
Spisal dr. Iv. Priatelj. 40 v.

Naši zapiski. (Se dobi nekaj starejših let-
nikov po 4-80.)

Občinski socializem. Spisal Abditus. 70 v.

Pripovedni spisi.

Francka in drugi. Spisal Et. Kristan. 50 v.

Pod spovednim pečatom. I. in II. del. Na-
pisal katoliški kaplan Hans Kirchsteiger,
poslovenil E. Kristan. Prva knjiga stane
K 2-60, druga K 2-.

Magdalena. Spisal S. Macher. Preložil dr. A.
Dermota. Cena K 2-.

Iz nižin življenja. Spisal P. Mihalck. K 1-.

Zavičev pesništvo. Spisal Etbin Kristan.

Mati. Sloveči Gorkijev roman. Poslovenil
M. J. K 4-.

Rim. Zgodovinski roman. Spisal E. Zola.
poslovenil E. K.

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poročtvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvršbo.

Ima že doslej najboljše reference.